



Taaltips voor Di Rupo

Jan Uyttendaele

Onder de titel 'Gecompliceerd taaltje, dat Nederlands' geeft Ludo Permentier in De Standaard van 12 juli 2010 'tien taaltips voor preformateur Elio Di Rupo'. Boven het artikel staat nog te lezen: 'Ludo Permentier onderneemt een poging om aankomend premier Elio Di Rupo over tien hobbels heen te helpen die Franstaligen vaak uit hun evenwicht brengen'. Het lijkt wel, of we eindelijk iemand gevonden hebben die de Franstaligen fatsoenlijk Nederlands kan leren! Het spijt me, maar ik acht deze bijdrage totaal misplaatst en niet alleen wegens de pretentie die erin naar voren komt. Ik vind zelfs dat dit artikel beter niet gepubliceerd had kunnen worden en probeer daar in het onderstaande drie zakelijke argumenten voor te geven.

Omdat ik het niet eens was met het artikel van Ludo Permentier heb ik deze reactie opgestuurd naar de redactie van De Standaard, maar die achtte het niet opportuun om ze te publiceren. De redactie van VONK wel.

FOUTIEVE VOORBEELDEN

In de eerste plaats gaat het in minstens de helft van de aangegeven 'hobbels' om taalregels waartegen de Vlamingen zelf ook frequent fouten maken. Op die manier krijgen anders-taligen uit de mond van Vlamingen vaak foutieve voorbeelden te horen en dan spreekt het vanzelf dat ze niet goed meer weten hoe het eigenlijk moet. Dat geldt zeker voor de volgende gevallen (ik volg de nummering van Permentier):

1. *een welvarende partij in een welvarend land*

Veel Vlamingen weten zelf niet goed wanneer het bijvoeglijk naamwoord een extra -e moet krijgen en wanneer niet. Ze spreken over 'het nieuw boek', 'dat klein kind' en 'ons wit paard', terwijl alleen 'het nieuwe boek', 'dat kleine kind' en 'ons witte paard' correct zijn. Permentier geeft ook het voorbeeld van 'een gewaarschuwd man', waarin we bij uitzondering geen -e toevoegen, maar dat gaat over een heel toevallige uitzondering ('een gewaarschuwd man telt voor twee'), die voor anderstaligen helemaal niet relevant is.

2. *de partij en haar bestuur, het land en zijn bestuur*

Geen echt probleem, omdat je in de beide gevallen 'zijn' mag gebruiken. Dat geldt bovendien voor alle de-woorden die niet naar personen verwijzen. 'Ze' en 'haar' dienen in het Standaardnederlands vooral om vrouwelijke persoonsnamen aan te duiden. Veel Vlamingen, ook radio- en tv-journalisten, spreken echter over 'het parlement en haar bevoegdheden'. Dat is pas een echte taalfout: bij een het-woord kan alleen 'zijn' gebruikt worden.

4. *minister Bracke*

Hier staat inderdaad geen lidwoord in het Nederlands, maar wel in het Frans. De meeste Vlamingen hebben het echter wel over 'de nummer één', terwijl het in het Nederlands gewoon 'nummer één' moet zijn. Bovendien is 'nummer' een het-woord en is 'de nummer' dus uitgesloten.

5. *m'n voorstellen en jouw bezwaren*

Het onderscheid tussen de beklemtoonde en de onbeklemtoonde vorm van het bezittelijk voornaamwoord is ook voor veel Vlamingen onbekend. Net als Di Rupo kennen ze alleen de benadrukte vorm. Vooral 'jouw' gebruiken ze te pas en te onpas, bv. 'Het is goed voor jouw gezondheid', 'Heb jij jouw identiteitskaart bij?' enz. Ook in Vlaamse advertentieteksten kom je constant 'jouw' tegen in plaats van 'je', zonder dat er enige reden is om de beklemtoonde vorm te gebruiken.

8. *ik ben iets vergeten*

'Hebben' of 'zijn' als hulpwerkwoord? Permentier geeft toe dat dit eigenlijk geen probleem is, omdat we in het Nederlands vaak hetzelfde hulpwerkwoord als in het Frans gebruiken. Maar hoe vaak hoor je een Vlaming niet zeggen: 'Ik heb daar al geweest'? In de Vlaamse tussentaal is die fout heel gebruikelijk.

MARGINALE TAALVERSCIJNSELEN

In de tweede plaats gaat het in deze zogenaamde 'hobbels' soms om volstrekt vanzelfsprekende of erg marginale taalverschijnselen. Ik volg alweer de nummering van Ludo Permentier.

3. *een positief krantenartikel*

Ik denk niet dat Di Rupo en vele andere anderstaligen geneigd zullen zijn om die volgorde in het Nederlands te wijzigen. In alle Germaanse talen staat het bijvoeglijk naamwoord immers voor het zelfstandig naamwoord. Franstaligen maken daar in het Engels geen fouten tegen. Waarom zouden ze dat dan in het Nederlands wel doen? Stel je voor: 'De journalist knappe heeft een krantenartikel positief geschreven'. Heb je een Franstalige zoiets ooit horen zeggen?

6. *drie jaar en drie dagen*

Enkelvoud ('drie jaar') of meervoud ('drie dagen')? Dat is in het Nederlands een heel marginale kwestie. Met zulke finesses van onze taal hoeft Di Rupo zich echt niet bezig te houden! Bovendien hoor je de Vlamingen alweer vaak 'drie maand geleden' zeggen in plaats van 'drie maanden geleden'.

9. *je mag het werkwoord op het eind van de zin niet vergeten*

Doen anderstaligen dat dan als ze Nederlands spreken? Natuurlijk niet! De woordvolgorde klopt wel niet altijd, maar dat geldt eigenlijk voor iedereen die het Nederlands als vreemde taal heeft geleerd. Bovendien vind ik de (wellicht humoristisch bedoelde) uitspraak 'Franstaligen plaatsen dat werkwoord al meteen achter het hulpwerkwoord, misschien omdat ze twijfelen aan hun eigen geheugencapaciteit' ronduit beledigend.

'TU' EN 'VOUS'

In de derde plaats had Permentier ook mogen opmerken dat Franstaligen die Nederlands leren ook voordelen hebben tegenover de Vlamingen. Zo zijn ze bijvoorbeeld via het Frans ('tu' en 'vous') al vertrouwd met het feit dat ook in het Nederlands het persoonlijk voornaamwoord twee vormen heeft ('je' en 'u'). De meeste Vlamingen hebben dat onderscheid nog altijd niet onder de knie. In interviews met vooraanstaanden krijg je in Vlaanderen meestal een ratjetoe van 'ge', 'gij', 'je', 'u', 'jullie', 'jouw' en 'uw' door mekaar. Als Di Rupo van zijn collega's, de Vlaamse politici, nog niet te horen krijgt hoe het moet, hoe zouden we dan kunnen verwachten dat hij al die regels zelf onder de knie krijgt?

TOT SLOT

Zolang de meeste Vlamingen constant taalfouten maken, is het totaal ongepast om anderstaligen die Nederlands leren op een schoolmeesterachtige manier met die regels om de oren te slaan.

Dat laatste brengt me bij mijn slotopmerkingen. Ludo Permentier is, zo lezen we in *De Standaard* 'als 'taaladviseur verbonden aan de Nederlandse Taalunie'. Misschien kan hij als ambtenaar van die instelling er de Vlamingen eens wat vaker op wijzen dat ze veel taalfouten maken en dat veel van die fouten gewoon 'letterlijk vertaald Frans' zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan 'gekend' (in plaats van 'bekend'), 'akkoord zijn', 'forfait geven', 'gevoelig aan', 'nota's nemen', 'in verlof zijn', 'in functie van', 'het objectief', 'iets hernemen', 'zijn ontslag geven', 'zich verwachten aan iets' enz. Van dit soort gallicismen, die frequent in het Nederlands van hoog opgeleide Vlamingen opduiken, zou ik zonder te overdrijven gemakkelijk nog honderden voorbeelden kunnen geven. In ieder geval zou het veel nuttiger zijn om daar de aandacht op te vestigen dan het vingertje op te steken naar Di Rupo en laatsdunkend op te merken 'dat hij beter nu al zijn Nederlands kan beginnen bij te spijkeren, voor hij premier is'. Zolang het een feit is dat de meeste Vlamingen een groot aantal regels van het Nederlands niet respecteren en constant taalfouten maken, lijkt het me totaal ongepast om anderstaligen die Nederlands leren (of ze nu Di Rupo heten of niet) op een schoolmeesterachtige manier met die regels om de oren te slaan.

*Jan Uyttendaele
Specifieke Lerarenopleiding Nederlands
K.U.Leuven
jan.uyttendaele@arts.kuleuven.be*